

Hodnocení

Definice

Lze definovat jako interpretační a komunikační proces, který poskytuje diagnostické informace o porovnatelných kvalitách učebních výkonů a chování žáků

Funkce hodnocení

1. Zpětná vazba o prospěchu žáků pro učitele
2. Zpětná vazba o pokroku pro žáky
3. Motivační faktor
4. Podklad pro vedení záznamů o prospěchu žáka

Funkce hodnocení II.

5. Hodnocení umožňuje posoudit připravenost žáka pro další učení
6. Hodnocení vede k certifikátu
7. Hodnocení jako zdroj pro vnější posuzování (akontabilita)

Úskalí hodnocení

- Riziko demotivace žáka – žák, který má slabší výsledek, než je standard může být hodnocením znervózněn.
- Velká časová náročnost hodnotících postupů.

Úskalí hodnocení II.

- Soustředěnost na dobré výsledky – pro úpěnlivou touhu mít dobrý výsledek může být přesměrován cíl z pochopení učiva na získání dobrého hodnocení.
- Síla hodnocení závisí na tom, jak je vnímáno žáky. Jestliže oni věří, že je to důležité, bude to důležité.
- Učitel učí pro testy.

Současný trend

- Odklon od písemek pro známky
- Příklon ke zpětné vazbě
„Feedback“ a „feedforward“
- Autentické učení

Zpětná vazba

- Zpětnou vazbu chápeme jako informaci určenou žákovi, která jej má informovat o tom, jak probíhá proces jeho učení
- Bezprostředně po výkonu žáka
- Žák na jejím základě reguluje svůj další učební postup, což vede ke zlepšení jeho výkonu v budoucnosti

Typy zpětné vazby

Pozitivní (+)

1. Akceptace odpovědi žáka
2. Echo
3. Elaborace odpovědi
4. Pochvala žáka

Negativní (-)

1. Detekce chyby
2. Identifikace chyby
3. Interpretace chyby
4. Korekce chyby

Dobrá zpětná vazba I.

1. Udělejte si na zpětnou vazbu čas.
2. Můžete začít echem a navázat jiným typem zpětné vazby. Než zopakujete repliku žáka, získáte čas promyslet si svou reakci.
3. Zpětná vazba by měla být explicitní a vnášet do komunikace nějakou novou informaci.
4. Mějte trpělivost s napravováním chybných odpovědí.

Dobrá zpětná vazba

5. Nesoustřeďujte se na spisovnost a jiná formální kritéria, ale na myšlenku, kterou se žák snaží sdělit.
6. Zpětná vazba k momentálnímu výkonu.
7. Pokud žáky chválíte, dělejte to důrazně a specifikujte, co na jejich výkonech chcete vyzdvihnout.
8. Nebojte se kritiky.

Druhy hodnocení

Finální

Formativní

Normativní

Kriteriální

Formální

Neformální

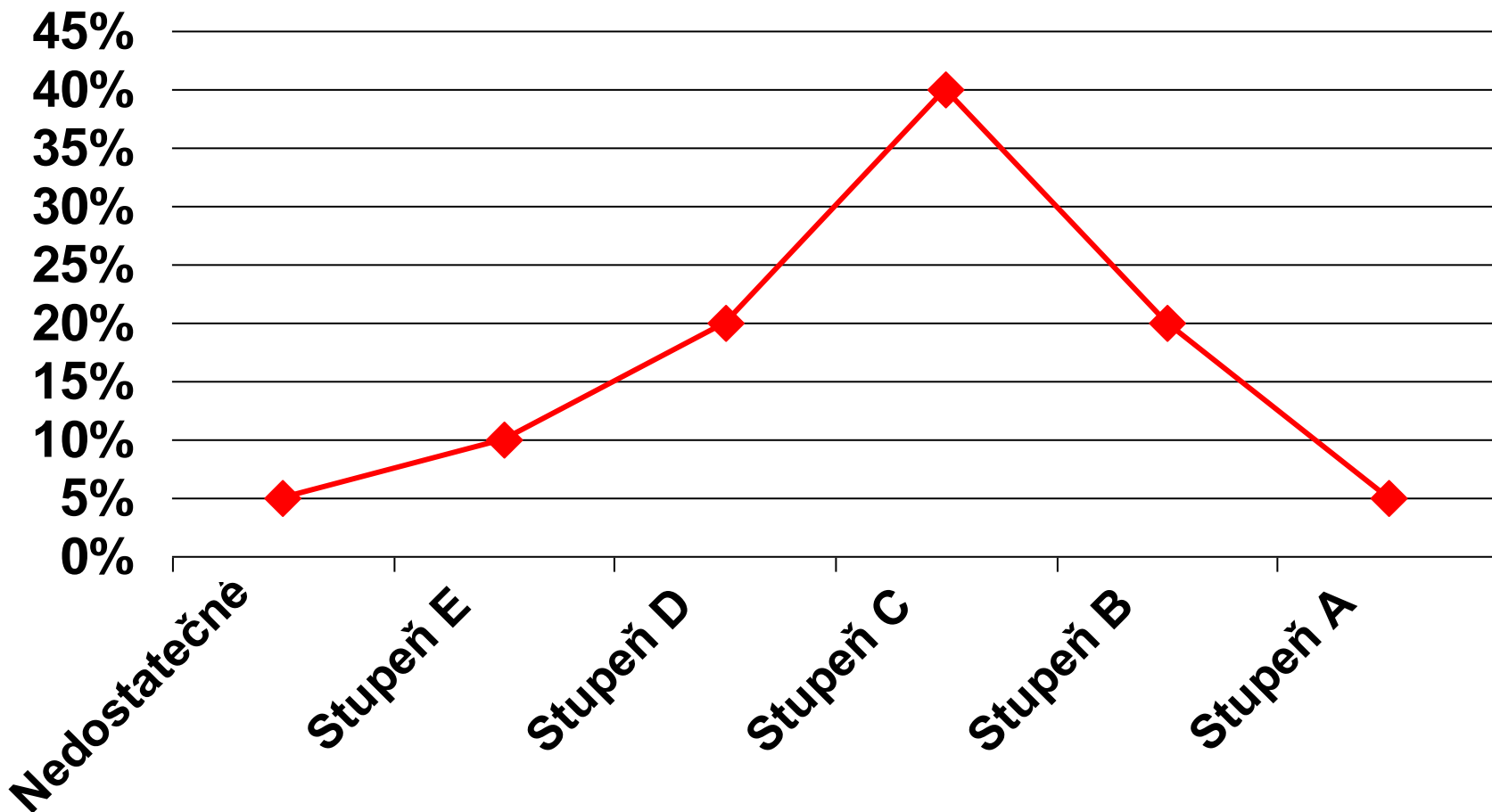
Finální hodnocení (sumativní, shrnující)

Hodnocení, které stanovuje úroveň dosažených znalostí v určeném časovém okamžiku; obvykle se provádí na konci určitého vyučovacího období (například na konci pololetí, na konci určitého počtu témat).

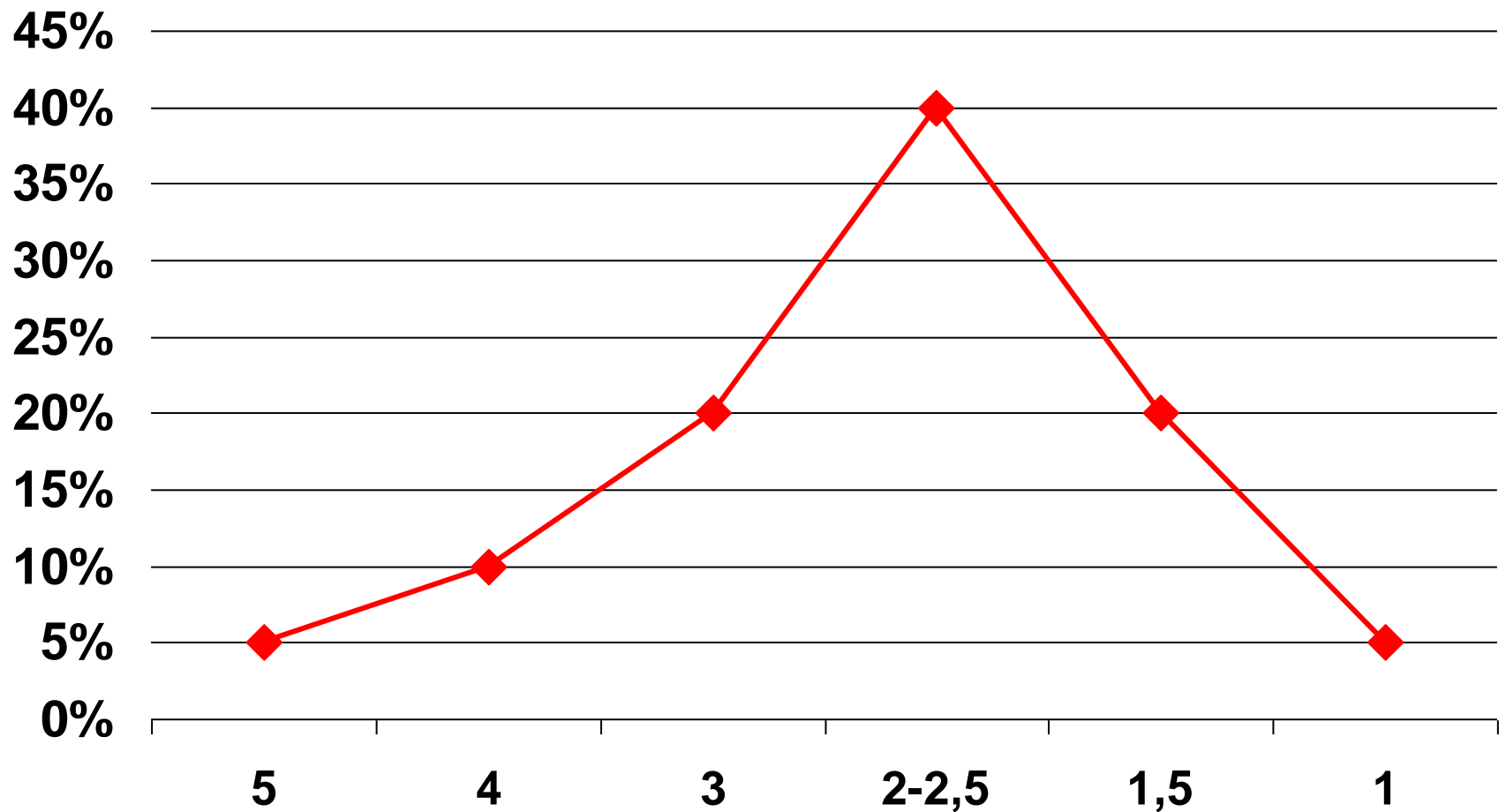
Formativní hodnocení

- Hodnocení zaměřené na podporu dalšího efektivního učení žáků. Dosahuje toho tím, že žákům poskytuje užitečnou zpětnou vazbu.
- Také učitel slouží jako zpětná vazba a zdroj informací, které mu v budoucnu pomohou lépe vycházet vstříc potřebám žáků.
- Smyslem tohoto hodnocení je říci jedinci, na jakém stupni učení stojí.

Normativní hodnocení

Normativní hodnocení

Obtížnost položky testu

$$\frac{A}{N} \times 100$$

$A =$ počet studentů se správnou odpovědí

$N =$ počet všech studentů

$$\frac{12}{20} \times 100 = 60\%$$

< 80%	66%	> 65%
obtížné	průměr	jednoduché

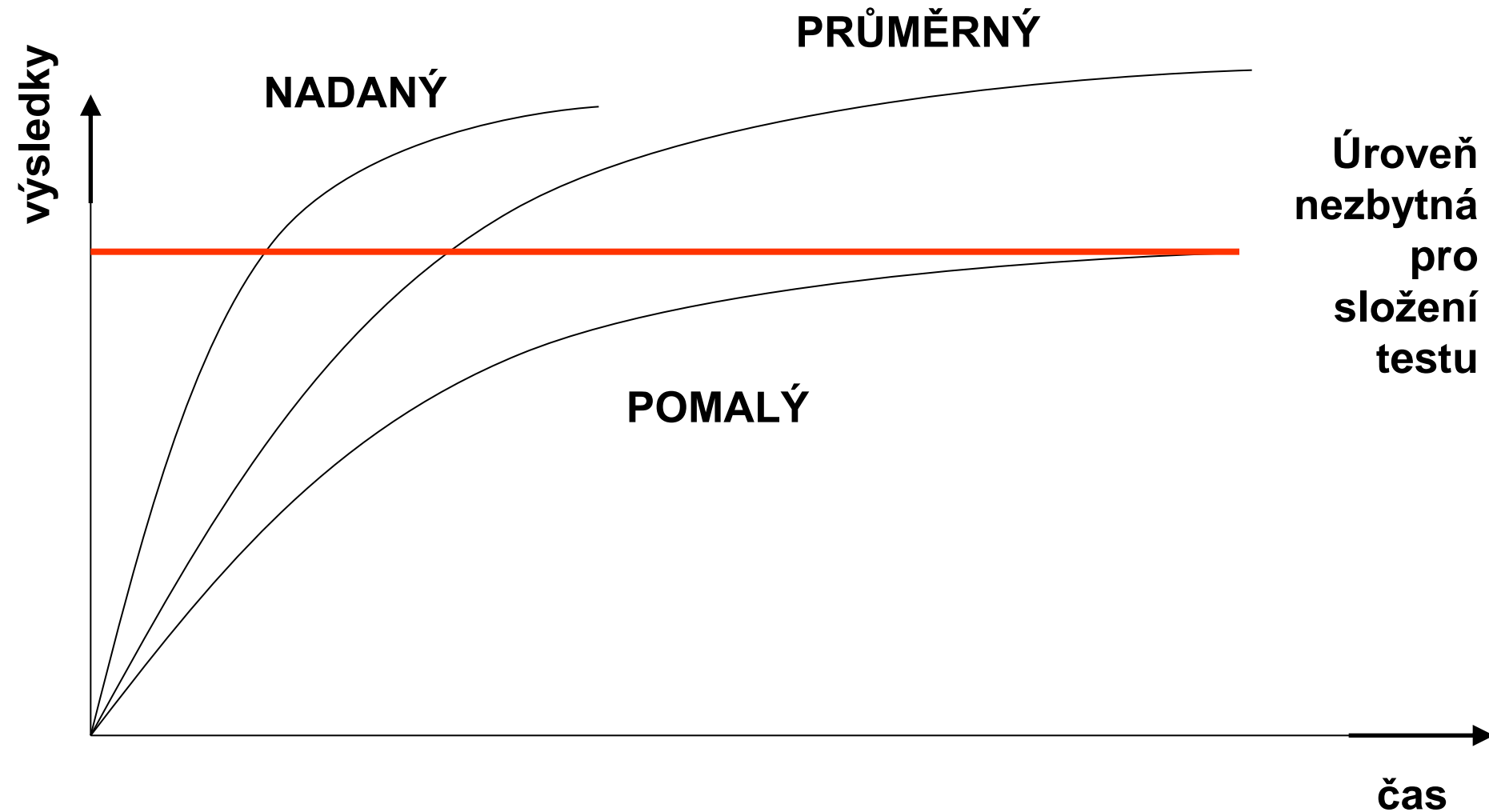
Kriteriální hodnocení

- Všichni mohou dostat 1.
- Příklad: Řidičský průkaz
- Kompenzace chyby?
- Motivace a demotivace

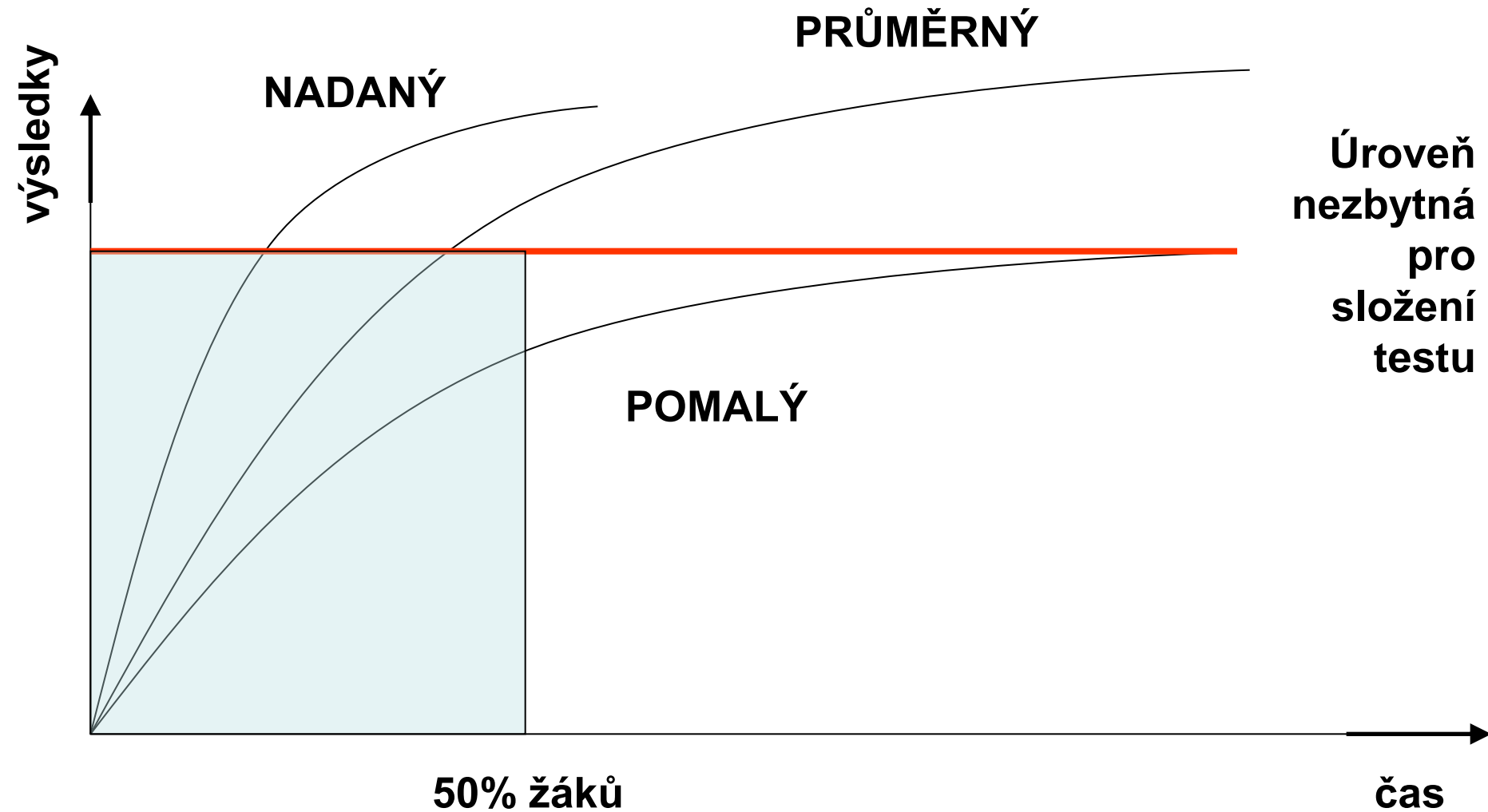
Mastery learning (zvládající učení)

- Benjamin S. Bloom
- Neexistují dobří nebo špatní žáci, jen žáci kteří potřebují více času.
- 90 % žáků si může osvojit 90 % učiva
- Tři fáze učení

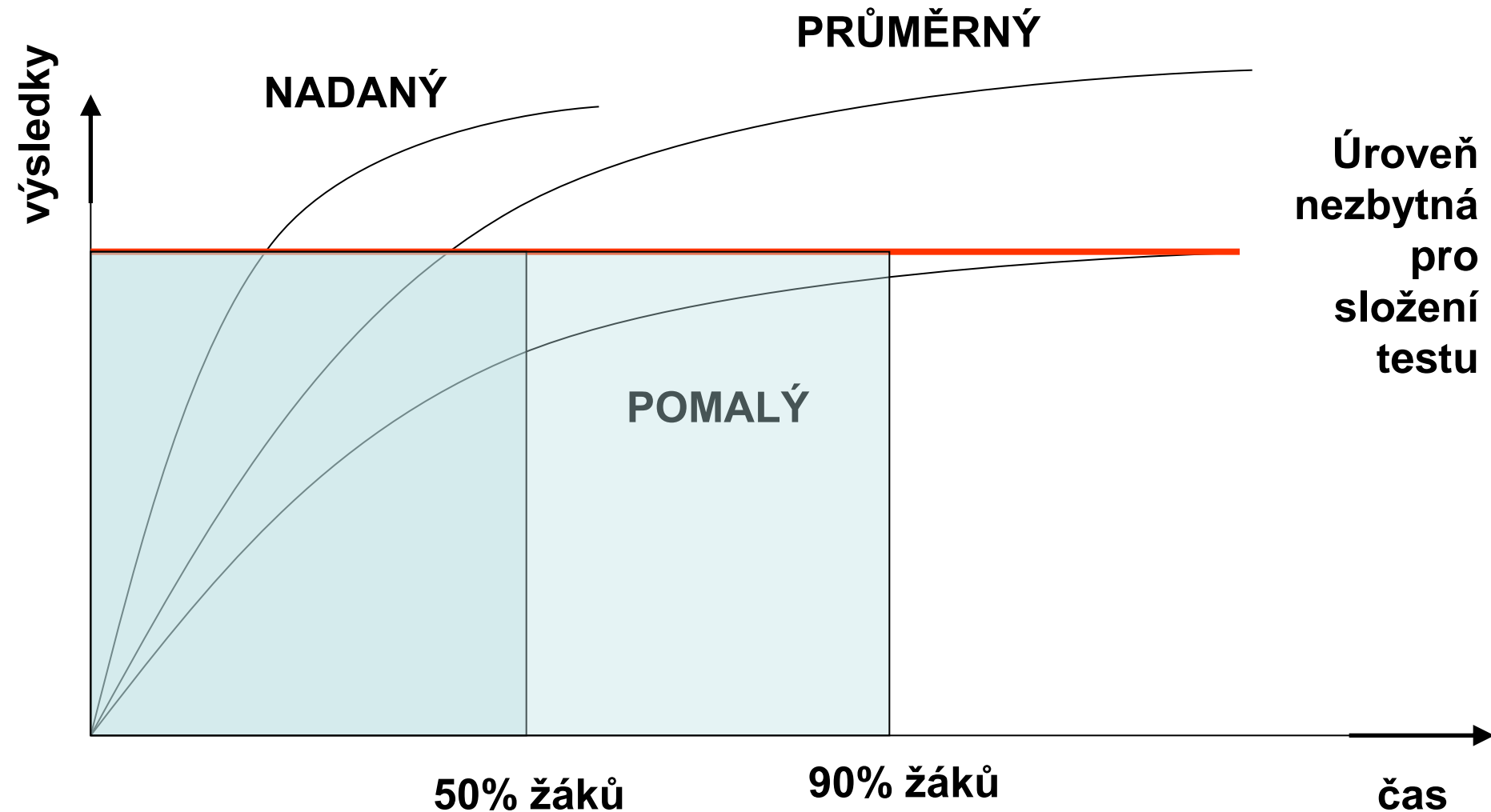
Zvládající učení

Zvládající učení

Zvládající učení

Zvládající učení

1.fáze: Stanovení výkonových cílů

- definovány tak, aby jich mohla dosáhnout celá třída během několika hodin
- vytvořit testy pro testování minimálních standardů
- žákům by mělo být umožněno pracovat vlastním tempem
- vedle stanoveného standardu by měl být učitel připraven na nadstandard žáků
- strukturovat materiál podle obtížnosti
- zpětná vazba žákům

Obecný cíl – Nevýkonový - Výkonový

1. Obecný cíl

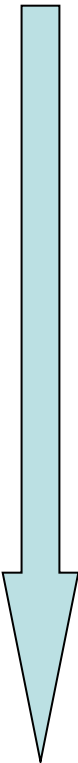
Zlepšit žákovské porozumění významu propagandy v 20. stol.

2. Nevýkonový cíl

Rozvinout povědomí žáků o autorově předpojatosti ve vybraných článcích

3. Výkonový cíl

Žák *vyjmenuje* šest vět z pasáže o propagandě, které ukazují předpojatost a vyjadřují úhel pohledu autora textu

Zvládající učení

2.fáze: Diagnostické testy

- diagnostické testy žáků: bývají zadávány každou šestou hodinu a trvají asi 20 minut
- skládají se ze stejných úkolů, které žáci probírali
- test je určen žákům, aby věděli, jestli jsou připraveni na zkoušku, může si je tedy opravit žák sám
- žáci zažívají úspěch ze svého učení se
- může dojít k tomu, že žák zjistí nedostatek a může si jej opravit
- díky poznání vlastních chyb se žáci mohou dobře učit
- žáci musí dobře znát smysl těchto testů

Zvládající učení

3.fáze: Práce s chybou

- žáci, kteří objevili své chyby, tak si je opravují
- zde záleží na učiteli, jak se rozhodne, jak půjde dál...
- učitel by měl vyžadovat, aby si žáci svoje chyby opravili
- zpravidla stačí dva testy

Formální a neformální hodnocení

Neformální hodnocení

- Hodnocení založené na pozorování výkonů, které žáci podávají jako součást běžných činností ve třídě.

Formální hodnocení

- Hodnocení, které následuje po předchozím upozornění žákům, že bude prováděno. Žák tak má příležitost učivo si zopakovat a na hodnocení se připravit.

Druhy hodnocení

Objektivní

Subjektivní

Průběžné

Závěrečné

Hodnocení učitelem

Hodnocení žákem

Autentické

Neautentické

Objektivní a subjektivní hodnocení

Objektivní hodnocení

- Hodnotící činnosti a s nimi spojené metody známkování, které vykazuje velmi vysokou shodu udělovaných známek mezi různými zkoušejícími. Příkladem jsou testy, ve kterých zkoušený pouze vybírá z nabízených odpovědí, z nichž pouze jedna je správná.

Objektivní a subjektivní hodnocení

Subjektivní hodnocení

- Důležité u tohoto typu hodnocení je, že má v první řadě sloužit žákovi k tomu, aby mu pomáhalo při jeho práci ve škole. Na základě učitelova subjektivního hodnocení se žáci učí hodnotit, a to jak sebe samého, tak i své okolí.

Průběžné a závěrečné

Průběžné hodnocení

- Zakládá konečné zhodnocení úrovně prospěchu žáka na hodnotících poznátcích, které učitel získal v průběhu delšího časového období.

Závěrečné hodnocení

- Zakládá konečné zhodnocení stupně prospěchu žáka na hodnocení, které bylo provedeno pouze na konci výuky předmětu nebo uceleného pracovního programu.

Hodnocení průběhu a výsledku

Hodnocení průběhu (procesu)

- Hodnocení činnosti, která právě probíhá, například v průběhu přednesu básně nebo během přípravy a provádění pokusu. Hodnocení je založeno na přímém pozorování výkonů právě tehdy, když k nim dochází.

Hodnocení výsledku

- Hodnocení založené na hmatatelném výsledku práce, jako je písemka, projekt, kresba, model nebo zápis o zkoušce, pořízený pro tento účel.

Hodnocení žáka žákem

- Někdy označováno také jako vrstevnické hodnocení, kdy žáci hodnotí v hodinách sami sebe, či skupiny.
- Rozvíjí se zde nejen soudržnost žáků mezi sebou, ale také schopnost argumentace, debaty, může to být činnost velmi emotivní.

Sebehodnocení žáka

- pochopí aktuální stav úrovně znalostí, dovedností, vědomostí
- je vnitřně motivován pro vlastní jednání, k výkonu
- analyzuje vlastní chování, navrhuje opatření
- pracuje s chybou, přičemž se učí nepovažovat chybu za fatální

Hodnotící činnosti

Hodnotící činnosti

- sledování běžné práce ve třídě
- hodnocení odpovědi žáka
- zvláštní úkoly, které slouží hodnocení začleněnému do běžné práce ve třídě
- domácí úkoly
- testy (písemky) navržené učitelem
- standardizované testy
- formální zkoušky

Domácí úkol

Úlohy pro domácí přípravu by měly splňovat:

- Úlohy musí mít svou funkci v celém výukovém procesu
- Slouží na procvičení
- Musí být splnitelné (žáci musí rozumět zadání i učivu, na které je úloha zaměřena)
- Musí klást přiměřené časové nároky na zpracování
- Pravidelné

Domácí úkol II.

- Žádná splněná úloha by neměla zůstat bez učitelova vyjádření o správnosti.
- Včas dávat zpětnou vazbu žákům.
- Ve shodě s politikou školy.
- Vztahují se k probírané látce.

Ústní zkoušení

- časová náročnost
- možná témata
- co dělají ostatní žáci?
- kolik zabere zkoušení celé třídy u tabule?
- referát
- aktivita

Slovní hodnocení

- je často považováno za kvalitní, formativní, diagnostické, intervenující
- má funkci informační a diagnostickou
- hledá příčiny, prognostikuje, naznačuje řešení
- umožňuje komplexní posouzení celku osobnosti žáka
- prostor pro využití motivační a výchovné funkce hodnocení

Slovní hodnocení II.

Co by mělo slovní hodnocení obsahovat?

1. vymezení obsahu (významu) kritéria
2. stanovení míry dosažení kritéria
3. popis kontextu
4. vysvětlení důvodu hodnocení
5. prognóza budoucího vývoje žákova výkonu
6. preskripce co a jak napravovat, rozvíjet, udržovat

SLAVÍK, J. *Hodnocení v současné škole*. Praha: Portál, 2009.

Obtíže slovního hodnocení

- často se musejí spoléhat na subjektivní soudy
- je obtížné shrnout výkony žáka v různých částech předmětu nebo oblasti vzdělávacího plánu do stručné formy
- existuje napětí mezi potřebou poskytovat pravdivé informace a přitom nedemoralizovat
- často je obtížné rozhodnout, které hledisko žákova výkonu si zaslouží být ve zprávě zdůrazněno
- pro některé učitele může být obtížné zapamatovat si v patřičné intenzitě každého žáka, kterého učí

Autentické hodnocení

Real-Life Learning

Škola ignoruje reálný svět!

Hodnocení znalostí a dovedností v situacích, které se blíží co nejvíce reálným situacím (výrobky, exponáty, modely, deníky, experimenty).

Portfolio

Soubor prací žáků, který ukazuje plnění úkolů v dlouhodobém horizontu, a který může ukazovat nejlepší práce studenta.

Význam portfolia

- Pomáhá žákům hodnotit sama sebe
- Ukazuje zlepšení a rozvoj žáka v čase
- Zahrnuje neustále probíhající hodnocení
- Je bohatým dokladem o žakově práci, než může poskytnout portfolio písemných prací
- Snaha spojit portfolio s reálným světem a jeho problémy
- Zahrnuje myšlení vyššího řádu, sebereflexi a učení

Význam portfolia II.

- Poskytuje diagnostickou hodnotu učiteli, rodičům, inspekci
- Ukazuje pokrok žáka, jeho zvládnání kurikula
- Podporuje studenty k přemýšlení o tom, v čem jsou nejlepší a jak podat co nejlepší výkon
- Podporuje osobnostní rozvoj žáka s ohledem na jeho postoje, přání a pocity
- Rozvíjí motivaci studentů
- Zpravidla zaměřeno na individuální rozvoj žáka

Obtíže při práci s portfoliem

- rozhodněte se, jestli bude portfolio obsahovat nejlepší nebo typickou práci studentů (nemusí být nejlepší)
- nekalé praktiky studentů – stahování z internetu (jak tomu zabránit?)
- čas (portfolia vyžadují na učiteli poměrně hodně času k jejich ohodnocení)
- úschova portfolií (soukromí)
- hodnocení portfolií

Principy hodnocení

- Klást větší důraz na formativní hodnocení
- Zahrnout do hodnocení širší okruh výkonů
- Přesněji vymezit výukové cíle
- Více přizpůsobovat postup výuky potřebám jednotlivců
- Zapojit žáka do procesu hodnocení
- Buďte individuálně zaměřeni na jednotlivé studenty, vyhněte se porovnávání studentů mezi sebou
- Spojte hodnocení a rady

Principy hodnocení II.

- Pozor na příliš negativní hodnocení
- Uvědomte si, co je velká a zásadní chyba a co jsou podružné chyby
- Diagnostikujte silné a slabé stránky studentů
- Zaměřte se špatné koncepty, nikoliv na to jednotlivosti
- Poskytujte studentům konstruktivní kritiku
- Spojte hodnocení a učení
- Buďte jednotní ve svém systému hodnocení

Principy hodnocení III.

- Systém hodnocení žákům pečlivě vysvětlete. Nešetřete časem.
- Vysvětlete systém hodnocení také rodičům
- Nabízejte žákům způsoby, jak si zlepšit známky
- Existuje nějaká politika hodnocení ve škole?
- Pokud je to možné, umožněte žákům, aby hodnotili sami sebe

Principy hodnocení IV.

- Poskytněte žákům bohatou zpětnou vazbu (nemusí být jen písemná)
- Podporujte žáky k tomu, aby reflektovali to, co se naučili
- Umožněte žákům, aby se mohli k vaší zpětné vazbě vyjádřit, a aby podle ní mohli jednat
- Jednejte také vy podle výsledků testů. Jestliže polovina třídy dostane 3, zamyslete se, čím to může být. Testem? Náročností látky?

Testy

- Účel testu
- Typ testu
- Cíl testu
- Obsah testu
- Konstrukce testu
- Formát, přehlednost a čtivost testu
- Validita a reliabilita testu
- Zadávání testu

Testy

- Schindler, R. a kol. *Rukověť autora testových úloh*. [Online](#).
- Chráska, M. *Didaktické testy: příručka pro učitele a studenty učitelství*. Brno: Paido, 1999. 91 s.